

روزشمار جنگ

چهارشنبه

۱۲ اردیبهشت ۱۳۶۳

۳۰ رجب ۱۴۰۴

۲ مه ۱۹۸۴

هم‌زمان با آماده‌باش نظامی قرارگاه کربلا به واحدهای تحت امر این قرارگاه و درحالی‌که بیش از دو ماه از پایان عملیات خیبر در جزایر مجنون می‌گذرد، یگان‌های عملیاتی و مهندسی سپاه همچنان در این منطقه مستقر بوده و می‌کوشند مقدمات و زمینه‌های عملیات دیگری را در منطقه فراهم کنند.

امروز فرماندهی قرارگاه کربلا (سپاه) در یک دستورالعمل عملیاتی به کلیه لشکرها و تیپ‌های تابعه این قرارگاه آماده‌باش نظامی داد. در بخشی از این دستورالعمل آمده است: «طبق دستور فرماندهی کل [سپاه پاسداران] کلیه مرخصی‌ها لغو و تمامی نیروهایی که در مرخصی هستند، باید فوراً به یگان مربوطه بازگردند.» همچنین یگان‌های رزمی موظف شدند ضمن تماس با مناطق خود ظرفیت رزمی‌شان را حداکثر تا سه روز دیگر (۱۳۶۳/۲/۱۵) تکمیل کنند. به‌منظور افزایش توان رزمی نیروها و رعایت اصول غافلگیری، در این دستورالعمل به فرماندهان توصیه شده است آموزش نیروها و رعایت اصول حفاظتی را در صدر کارهای خویش قرار دهند و به‌طور مستمر و دائمی در تماس با قرارگاه بوده و هرگونه حادثه و رویدادی را به قرارگاه گزارش دهند.^۱

از سوی دیگر و درحالی‌که امروز، تبادل آتش در جزیره مجنون و جبهه سومار شدیدتر از سایر جبهه‌های جنگ بود،^۲ واحدهای مهندسی رزمی سپاه و نیروهای جهاد سازندگی همچنان در منطقه مشغول احداث جاده و فراهم کردن زمینه‌های عملیات جدید هستند. آنها با وجود حملات مکرر هوایماها و بالگردهای توپ‌دار عراق به‌طور شبانه‌روزی کار احداث جاده خاکی جدید به موازات پل خیبر را ادامه می‌دهند. این جاده که ۱۴ کیلومتر طول دارد، جزایر مجنون را به جاده خیبر - طلائییه - هویزه در خشکی وصل می‌کند و در صورت اتمام، اتکای نیروهای رزمنده را به پل خیبر کاهش داده و موقعیت آنها را در جزایر مجنون تثبیت می‌کند. نیروهای عراقی که متوجه فعالیت یگان‌های مهندسی شده‌اند، می‌کوشند با حملات خود از ادامه کار آنها جلوگیری کنند. بااینکه در روزهای اخیر با نصب دستگاه‌های راداری و تجهیزات دفاعی از میزان حملات هوایی عراق کاسته شده است، اما امروز بالگردهای توپ‌دار عراق با حمله به واحدهایی که در حال احداث جاده بودند،^۳ ۴ دستگاه کمپرسی آنها را منهدم کردند.

۱۱۲

در سومین مرحله از عملیات نیروهای تیپ ویژه شهدا، تیپ شهید بروجردی و نیروهای جنرال‌الله مهاباد، پیرانشهر و بوکان در منطقه زاوکوه، روستاهای سلامت و گندمان بدون درگیری به تصرف نیروهای عمل‌کننده درآمده و آزاد شدند. در مرحله اول و دوم این عملیات، نیروهای خودی ضمن استقرار در منطقه تعدادی از روستاهای این منطقه را پاک‌سازی کرده بودند و امروز با آزادسازی این دو روستا و پاک‌سازی آن عملیات پاک‌سازی منطقه به پایان رسید.^۴

به‌طورکلی در سه مرحله این عملیات که از ۸ روز پیش شروع شد و امروز به پایان رسید بیش از ۱۰ روستا پاک‌سازی و ۲ پایگاه در روستای نیستان و یک پایگاه هم در روستای سیسر ایجاد شد. در این عملیات دست‌کم ۱۲ نفر از عناصر گروه‌های مسلح غیرقانونی کشته شدند. از نیروهای تیپ ویژه شهدا نیز ۷ نفر به شهادت رسیده و ۷ دستگاه خودرو بر اثر برخورد با مین آسیب دیدند.^۵

۱۱۳

بر اثر اقدامات خرابکارانه امروز گروه‌های مسلح غیرقانونی در محورهای پیرانشهر به سردشت، پیرانشهر به نقده، روستاهای شیوه‌جوی سردشت، بادمجان بانه، ماسیدر در شمال مریوان و درکی در جنوب مریوان بیش از ۳۰ نفر از مردم محلی، افراد سپاه، بسیج و ارتش شهید یا مجروح شدند. در ساعت ۱۱، در محور پیرانشهر به سردشت، عناصر حزب کومه‌له در مسیر حرکت خودروهای پیشمرگان کرد بارزانی و نیروهای ارتش اجرای کمین کرده و با آر.پی.جی ۷ به دو دستگاه خودروی پایگاه بادین‌آباد در محور باوین به نمین از توابع شهرستان سردشت حمله کردند. در این درگیری که تا ساعت ۱۴ ادامه داشت، ۸ نفر از جمله ۵ تن از پیشمرگان بارزانی شهید شدند و یک خودروی ارتش و یک خودروی شخصی منهدم شد.^۶

در جاده پیرانشهر به نقده نیز دو موتورسوار مسلح به اسلحه گرم ۲ تن از سربازان انتظامات جاده را هدف قرار داده و متواری شدند که در نتیجه یکی از سربازان شهید و دیگری مجروح شد.^۷ در روستای شیوه‌جو واقع در ۳۰ کیلومتری شمال سردشت، عناصر مسلح غیرقانونی با نیروهای پایگاه روستای مزبور درگیر شدند و بر اثر اصابت گلوله ۴ نفر از اهالی روستای شیوه‌جو شهید شدند و یک نفر زخمی شد.^۸ از عناصر ضدانقلاب نیز ۱۰ نفر کشته و ۷ نفر مجروح شدند.^۹ در حادثه دیگری، یک دستگاه تویوتای سپاه در جاده روستای بادمجان در شرق بانه به روی مین رفت. بر اثر انفجار این مین که عناصر ضدانقلاب آن را کار گذاشته بودند، ۱۲ نفر از سرنشینان خودرو شهید و ۳ نفر مجروح شدند.^{۱۰}

همچنین در شمال مریوان در روستای ماسیدر، در جریان درگیری تعدادی از عناصر گروه‌های مسلح غیرقانونی با اعضای بسیج پایگاه دره پنبه‌دان، یک نفر از بسیجیان به شهادت رسید و ۳ نفر مجروح شدند.

عناصر ضدانقلاب تعدادی از چهارپایان یکی از اهالی این روستا را به زور گرفته و با خود بردند.^{۱۱} علاوه بر حوادث مذکور در جنوب مریوان، میان عوامل حزب رزگاری که قصد حمله به روستای درکی واقع در منطقه اورامانات را داشتند با نیروهای خودی درگیری رخ داد که بر اثر آن ۲ نفر از پاسداران به شهادت رسیدند و یک نفر از مهاجمان کشته و یک نفر دیگر دستگیر شد که از وی تعدادی کارت شناسایی کشف و ضبط گردید.^{۱۲}

۱۱۴

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در نامه‌ای به شورای عالی دفاع ضمن اشاره به نیاز جبهه‌های جنگ به نیروهای پزشکی و پیراپزشک درخواست کرد تا امکان ادامه تحصیل در مقاطع بالاتر به انجام خدمت نظام وظیفه عمومی منوط شود.

در بخشی از این نامه آمده است: در وضعیت موجود، در تمام خطوط مرزی به غیر از نیروهای ارتش، نیروهای اینارگر سپاه و بسیج با ظرفیت بیست لشکر و تیپ مستقل به دفاع از حریم مقدس اسلام مشغول‌اند و از این تعداد فقط در استان کردستان بیش از یک صد هزار نفر حضور دارند. با عنایت به اینکه همه‌روزه از ساعت ۵ بعد از ظهر تا ۷ صبح به علت تأمین نبودن جاده‌ها، عبور و مرور و انتقال مجروحان ممکن نیست، مجروحان در همان محل خود باقی‌مانده و به دلیل فقدان نیروی انسانی لازم و تجهیزات پزشکی در جلوی چشمان یاران خود به شهادت می‌رسند. درمان مجروحان جبهه‌های جنگ، مصدومان حملات شیمیایی و به‌طور کلی نیروهای سپاه و بسیج امری خطیر و سنگین است و به کادر پزشکی و پیراپزشکی زیادی نیاز دارد. در حالی که در استان‌های آذربایجان غربی، کردستان، ایلام و خوزستان با آن همه اهمیت جنگی، حتی یک نفر پزشک کادر سپاه یا مشمول وجود ندارد. نیروهای سه‌گانه ارتش نیز از نظر نیروی پزشکی و پیراپزشکی وضعیت مطلوبی ندارند. این وضعیت در استان‌های محروم بسیار بدتر است.

فرماندهی کل سپاه در این نامه با تشریح نیاز نیروهای نظامی به تخصص‌های پزشکی از شورای عالی دفاع درخواست کرده است با توجه به موقعیت حساس و سرنوشت‌ساز جبهه‌های جنگ با الزام فارغ‌التحصیلان رشته‌های پزشکی و پیراپزشکی به انجام خدمت نظام وظیفه عمومی قبل از تحصیل در مقاطع بالاتر، از مأموریت‌های رزمی نیروهای مسلح در جبهه‌های جنگ پشتیبانی کنند.^{۱۳} در همین حال، طبق آئین‌نامه "قانون خدمت یک‌ماهه پزشکان و وابستگان حرفه پزشکی و پیراپزشکی" مصوب ۴ آبان ۱۳۶۰ مجلس شورای اسلامی، وزارت بهداشتی باید اولویت را به تأمین نیروی پزشکی و پیراپزشکی درخواست‌شده از سوی نماینده جنگ اختصاص دهد و با توجه به امکانات، تا زمانی که نیروی انسانی جبهه‌های جنگ تأمین نشده است، حق توزیع نیرو به سایر مناطق کشور را ندارد. ستاد منطقه ۹ سپاه ضمن ابلاغ این قانون و آئین‌نامه دولت از مسئولان لشکر فجر خواست به کسانی که مأموریت کمتر از سه ماه دارند اشکال نگیرند.^{۱۴}

۱۱۵

به دنبال استفاده گسترده ایران از قایق‌های موتوری در عملیات خیبر و تداوم فعالیت‌های آن در منطقه هورالعظیم، دولت عراق به منظور بهره‌برداری از این وسیله سبک و پرتحرک، اخیراً یک صد فروند قایق موتوری خریداری کرده است. براساس گزارش قرارگاه نوح نبی^(ع) سپاه، این قایق‌ها از نوع قایق‌های فایبرگلاس با موتور ۷۵ و ۲۰۰ اسب بخار بوده و عموماً در آب‌های کم‌عمق مورد استفاده قرار می‌گیرند. دولت عراق قایق‌های مزبور را از کویت خریداری کرده و از طریق دریا تحویل گرفته است. رنگ همه قایق‌های خریداری شده سفید است و در قسمت پاشنه آنها یک شماره سه‌رقمی نوشته شده است.^{۱۵}

۱۱۶

کاسپار واینبرگر وزیر دفاع امریکا، در یک مصاحبه مطبوعاتی به مقایسه قدرت نظامی ایران و عراق پرداخته و با اشاره به محدودیت‌های ایجادشده برای ایران گفت: «برتری هوایی عراق در جنگ واضح است و افراد نیروی هوایی ایران آموزش‌های خوبی دیده‌اند، ولی در حال حاضر از نظر نظامی در وضعیت ضعیفی قرار دارند و از نظر تأمین قطعات یدکی دچار مشکل می‌باشند». وزیر دفاع امریکا مجبزشدن نیروی هوایی ایران به تجهیزات و سلاح‌های پیشرفته شوروی را در حال حاضر غیرممکن دانست و افزود: «بین ایران و عراق در زمینه نیروی زمینی و دریایی تعادل برقرار است، ولی نیروی هوایی عراق امکان وارد آوردن خسارت‌های سنگین بر قوای ایران را دارد.»^{۱۶}

۱۱۷

پس از برگزاری انتخابات دومین دوره مجلس شورای اسلامی و ادعای برخی از نامزدها در مورد دخالت نیروهای سپاه در انتخابات و تأکید امام خمینی بر رسیدگی سریع به شکایات انتخاباتی، مقامات و مسئولان سپاه پاسداران در آستانه برگزاری مرحله دوم این انتخابات، افراد سپاه را از هرگونه دخالت در انتخابات مجلس شورای اسلامی منع کرده و با تشکیل "کمیسیون پیگیری تخلفات انتخاباتی" به ادعاهای مطرح شده، رسیدگی و دستور برخورد با متخلفان را صادر کردند. در جلسه امروز کمیسیون پیگیری تخلفات انتخاباتی که براساس مصوبه شورای عالی سپاه تشکیل شده است، مقرر گردید:

- دستورالعمل قاطع و صریحی مبنی بر رعایت کلیه ضوابط در انتخابات تهیه و از سوی فرماندهی کل سپاه به تمام مناطق ابلاغ شود.
- کمیسیون پیگیری فرمان امام در مرکز با حضور نماینده وزیر سپاه به‌طور مستمر تشکیل جلسه داده، تخلفات انتخاباتی را جمع‌بندی و موارد گروه‌گرایی را خود رسیدگی کند و موارد قضایی را به دادستانی ارجاع دهد.

• کمیسیون فرمان امام همانند بند قبل در مناطق تشکیل جلسه داده و پس از جمع‌بندی گزارش‌ها، نتایج حاصله را به کمیسیون مرکزی گزارش دهد.^{۱۷}

از سوی دیگر، دفتر نمایندگی امام در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی نیز در نامه‌ای به دفاتر نمایندگی امام در مناطق یازده‌گانه سپاه خواستار جلوگیری از مداخله پرسنل این نیرو در انتخابات مجلس شورای اسلامی شد. در قسمتی از این نامه آمده است: «علی‌رغم توصیه‌ها و بخشنامه‌های مکرر مبنی بر عدم دخالت پرسنل سپاه و بسیج و یژه فعال در تبلیغات له یا علیه کاندیداهای نمایندگی مجلس شورای اسلامی، متأسفانه در بعضی از شهرها با دخالت بعضی از عناصر سپاه و بسیج حیثیت و اعتبار ارکان مقدس سپاه از نظر مردم، دولت و مجلس [شورای اسلامی] مخدوش و مشوه گشته است و اگر خدای ناکرده وضع به همین منوال پیش رود، در آینده نزدیک سپاه احترام و ارزش خود را از دست خواهد داد. بنابراین بر همه ما فرض است که تا با اقدامات سریع و به‌موقع و رسیدگی جدی به پرونده متخلفین، سپاه را از خطر نجات دهیم»^{۱۸}

۱۱۸

رسیدگی به شکایت رژیم بعثی صدام از دولت سوریه در خصوص قطع صادرات نفت عراق از طریق خاک آن کشور به تعویق افتاد.

خبرگزاری بحرینی خلیج در این باره گزارش داد: «کمیته داوری که به شکایت عراق علیه سوریه در مورد بسته‌شدن خط لوله نفتی این کشور رسیدگی می‌کند، تحقیقات خود را تا پنجم ماه اوت (۱۴ مرداد) به تعویق انداخته است.» این کمیته که از سازمان کشورهای عربی صادرکننده نفت در کویت تشکیل شده است، از دو کشور عراق و سوریه خواست تا اسناد بیشتری را در خصوص موضوع مورد اختلاف خود ارائه دهند.

براساس این گزارش، عراق که از شهریور سال ۱۳۵۹ در حال جنگ با متحد سوریه (ایران) است، خواستار بازگشایی این خط لوله و پرداخت غرامت از طرف سوریه است. در حالی که دولت دمشق معتقد است انسداد این خط لوله در چهارچوب حق حاکمیت این کشور بر قلمروی خود صورت گرفته است. خط لوله مذکور نفت خام منطقه کرکوک عراق را به بندر بانایس سوریه در مدیترانه منتقل می‌کند. قبل از انسداد این خط لوله، صادرات نفت عراق از طریق آن، ۳۰۰ هزار بشکه در روز بود.^{۱۹}

۱۱۹

هیئت عالی‌رتبه اتحادیه عرب که قبلاً از پایتخت کشورهای بلژیک، هلند، انگلستان، سوئیس و ایتالیا دیدار و با مقامات این کشورها در مورد راه‌های پایان‌دادن به جنگ و اعمال فشار بر جمهوری اسلامی ایران گفت‌وگو کرده بود، امروز در آخرین مرحله از سفر خود به کشورهای اروپایی، وارد آلمان غربی شد. هیئت اتحادیه عرب که در آن طاهر المصری و احمد الصبحی وزیران امور خارجه اردن و جمهوری عربی یمن و نمایندگان از سایر کشورهای عرب حضور

دارند امروز با هانس دیتريش گنشر وزير امور خارجه آلمان غربی، دیدار کرد. اعضای این هیئت در دیدار با وزیر امور خارجه آلمان غربی خواستار حمایت بن از تلاش آنها برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق و نیز خودداری آلمان از فروش هرگونه سلاح و تجهیزات به ایران شدند. گنشر نیز در این دیدار اعلام کرد که آلمان غربی از دستیابی به یک سازوکار مسالمت‌آمیز برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق حمایت می‌کند و از هر دو کشور متخاصم می‌خواهد که برای خاتمه جنگ تلاش کنند. هیئت اتحادیه عرب از آلمان غربی تقاضا کرد از روابط گسترده تجاری خود با ایران به‌عنوان حربه‌ای برای واداشتن تهران به قبول آتش‌بس استفاده کند. به گزارش خبرگزاری آلمان، طاهر المصری وزیر امور خارجه اردن، هنگام ورود به بن گفت: «اتحادیه عرب خواستار کمک آلمان غربی در رابطه با دستیابی به ابتکارات جدید برای پایان دادن به این جنگ است.» وی تداوم جنگ را موجب بروز خطرهای روزافزون برای منطقه دانست.^{۲۰}

۱۲۰

توازن قدرت موجود بین دو طرف در جنگ ایران و عراق، بی‌علاقگی قدرت‌های بزرگ برای پایان دادن به آن، حمایت‌های گسترده دولت‌های حاشیه جنوبی خلیج فارس از عراق، آرمان‌های متفاوت رهبران دو کشور و ناتوانی ارتش عراق در به‌کارگیری تسلیحات پیشرفته از جمله مواردی است که روزنامه *وال استریت ژورنال* و شبکه تلویزیونی پی.بی.اس آمریکا آنها را موجب طولانی شدن جنگ ذکر کرده‌اند.

یوسف ابراهیم نویسنده روزنامه *وال استریت ژورنال* در مقاله‌ای نوشته است: روند امور به شکل عادی در هر دو کشور جریان دارد و توازن حیرت‌انگیزی از قدرت و سرسختی در دو کشور وجود دارد که نشان می‌دهد جنگ به این زودی‌ها پایان نخواهد یافت. وی با اشاره به برخورد سرسخت رهبران دو کشور با مخالفان، افزوده است: آنها در برابر هم کوتاه نخواهند آمد؛ ضمن اینکه جنگ در خارج از این دو کشور، اغلب فراموش شده است و قدرت‌های بزرگ فقط با به‌خطر افتادن منافعشان به جنگ واکنش نشان می‌دهند. ابرقدرت‌ها بیش از اینکه در پی پایان دادن به جنگ باشند، به دنبال گسترش نفوذ خود در منطقه هستند. ماه قبل، یک هیئت عالی‌رتبه آمریکا از کشورهای حاشیه جنوبی خلیج فارس دیدار کرد تا آنها را به دادن پایگاه‌های نظامی بیشتر به آمریکا متقاعد کند. شوروی نگران سقوط دولت بعثی عراق است و با وجود ارسال تعدادی سلاح ساخت این کشور از طریق لیبی و سوریه به ایران، در ماه‌های گذشته ارسال محموله‌های تسلیحاتی به عراق را افزایش داده است. شوروی نفوذ زیادی در عراق دارد و امیدوار است که با تضعیف ایران، رهبران این کشور را به پایان دادن به جنگ وادار سازد.

در عراق میلیاردها دلار درآمد حاصل از فروش نفت صرف طرح‌ریزی سوسیالیسم شده است. هزاران واحد مسکونی جدید ساخته شده و هزاران کارگر مصری در این کشور مشغول

کار هستند که می‌توانند ۶۰٪ درآمدها را نقداً به کشور خود ارسال کنند. بازرگانان از شهری به شهری دیگر رفته و مغازه‌ها پر از کالاهای اولیه است. همچنان که مغازه‌های تهران مملو از کالا است و تجار خارجی از آن دیدن کرده و سفارش‌های جدید دریافت می‌کنند. برخلاف ایران، عراق می‌تواند بر روی کمک‌های مالی شیخ‌نشین‌های ثروتمند خلیج فارس به‌ویژه عربستان حساب باز کند. در حال حاضر، عربستان و کویت روزانه ۴۰۰ هزار بشکه نفت به نیابت از عراق می‌فروشند. از زمان شروع جنگ، عراق از این دو کشور و امارات متحده عربی ۳۰ میلیارد دلار وام دریافت کرده و صادرات نفتی خود را نسبت به سال گذشته افزایش داده است. عراق در حال حاضر ۲ تا ۳ میلیارد دلار ارز خارجی ذخیره دارد، در حالی که ایران بدون بدهی بین‌المللی ۶ تا ۸ میلیارد دلار ذخیره ارزی دارد.

وال استریت ژورنال در ادامه این مقاله در مورد نگرش و نقش رهبران دو کشور در تداوم جنگ آورده است: عکس آنها در همه جای کشورشان است. جنگ به نام رهبران آنها گره خورده است. عراقی‌ها اغلب جنگ را جنگ قادسیه صدام می‌نامند. صدام یک سوسیالیست با سابقه است و در حزب بعث رویای یک ملت متحد عرب را در سر دارد. در حالی که ایران عرب نیست و فارس است. رهبر ایران بارها گفته است که صلح با یک کافر مثل صدام عملی غیراسلامی است. آیت‌الله خمینی در پی شکل دادن به امت واحد اسلامی تحت رهبری قرآن است که با ایده‌های صدام کاملاً مغایرت دارد. رهبران دو کشور بر این باورند که آنها نمی‌توانند باهم و در کنار هم زندگی کنند. آنها در داخل کشور خود حامیان بسیار سرسخت و اقتدار کامل دارند.

در ادامه این مقاله به تفاوت‌های دو کشور اشاره شده و آمده است: در حالی که ایران بر سنت‌های گذشته تأکید دارد، مساجد حکم خانه دولت را پیدا کرده و مذهب نقش اساسی در ایران دارد؛ عراق بر مدرنیزاسیون تمرکز کرده است. در عراق بانک‌ها و دفاتر خطوط هوایی که شغل‌های دولتی هستند عمدتاً از مردان خالی شده و به دست زنان سپرده شده است و این سیاست به شدت از سوی حزب بعث تشویق می‌شود. *وال استریت ژورنال* بازتاب این تفاوت‌ها را در جبهه‌ها چنین ترسیم کرده است: سربازان عراقی از راحتی قابل توجهی برخوردارند. آنها در سنگرهای با دیوارهای چوبی، فرش و مجهز به تلویزیون اقامت دارند، در حالی که در سنگرهای ایرانی خبری از این لوازم نیست و سنگرها اغلب خاکی هستند. سلسله‌مراتب نظامی در عراق به‌طور کامل رعایت می‌شود، ولی در ایران این‌گونه نیست و داوطلبان جوان با انگیزه‌های معنوی می‌جنگند و اغلب آموزش نظامی اندکی دیده و بیشتر از سلاح‌های سبک انفرادی استفاده می‌کنند. هیجان آنها زیاد است و آمدوشد آنها اغلب با هر وسیله‌ای که ممکن باشد، انجام می‌گیرد. آنها از انواع خودروهای ساخت ژاپن استفاده می‌کنند. رقم تلفات دوطرف مشخص نیست، اما دیپلمات‌های ناظر تخمین زده‌اند که تاکنون ۱۰۰ تا ۱۵۰ هزار عراقی و نزدیک به ۳۰۰ هزار ایرانی کشته شده‌اند و تعداد اسرای عراقی نیز بین ۶۰ تا ۷۰ هزار نفر است که این رقم

برای ایرانی‌ها ۱۵ هزار می‌باشد. این روزنامه به نقل از یک سروان عراقی در مورد اسرای ایرانی در عراق نوشته است: «سرسخت‌ترین آنها جوان‌ترین آنها می‌باشند. آنها بیش از مسن‌ترها نماز می‌خوانند، آنها از دیدن فیلم خودداری می‌کنند و در همه موارد انقلابی‌تر هستند.»^{۲۱}

شبکه تلویزیونی پی.بی.اس آمریکا نیز در تحلیلی از جنگ ایران و عراق با بیان اینکه «سه سال و نیم قبل، عراق برای تصاحب استان نفت‌خیز خوزستان و کنترل شط‌العرب، خاک ایران را به اشغال خود درآورد»، به کمک‌های گسترده کشورهای مختلف جهان به عراق و ناتوانی این کشور در بهره‌گیری از سلاح‌های پیشرفته اشاره کرد و در خصوص روند جنگ و نگرانی دولت‌های غربی افزود: «بعد از گذشت چندی، ایران توانست نیروهای عراق را به عقب بازگرداند.» دولت‌های غربی نگران پیروزی‌های ایران و تهدیدات آن علیه تنگه هرمز هستند. آنها نگران‌اند که جنگ به کشورهای دیگر حوزه خلیج فارس گسترش یابد. غربی‌ها می‌خواهند که امکانات و نیروهای نظامی لازم را برای مقابله با تهدیدات ایران فراهم آورند، اما در مقابل کشورهای حوزه خلیج فارس از مسائل و مشکلات داخلی خود نگران هستند.

این شبکه تلویزیونی با بیان اینکه در ایران آیت‌الله خمینی اعتقاد دارد همچنان که توانسته است از عهده شاه و کارتر برآید، حالا می‌تواند کار صدام را نیز یک‌سره بکند، در مورد توانایی ایران در انسداد تنگه هرمز ابراز تردید کرده و راهکار مقابله با آن را تقویت تسلیحاتی عراق عنوان و تأکید کرد: «تنها کاری که ایران می‌تواند انجام دهد با یک‌سری تهدیدات می‌تواند نرخ بیمه کشتیرانی را افزایش داده و مشکلاتی را ایجاد نماید. ... منطقی‌ترین کار برای کمک به عراق ارسال تسلیحات نظامی بیشتر است، اما واقعیت این است که عراق در حال حاضر بیش از آنچه که بتواند استفاده نماید، دارای تسلیحات نظامی است. مشکل عمده عراق در حال حاضر داشتن خلبانان ماهری است که بتوانند هواپیماهای عراقی را به پرواز درآورند.» یکی از مفسران این شبکه با اشاره به مواضع شوروی گفت: شوروی‌ها هم نگران پیروزی ایران هستند. آنها می‌دانند که اگر ایران در جنگ با عراق پیروز شود، به افغانستان روی خواهد آورد. این شبکه امریکایی در پایان نتیجه‌گیری کرد که حل تمام مسائل به آیت‌الله خمینی بستگی دارد؛ رهبر سازش‌ناپذیری که با خصومت تمام در برابر همه‌آنها می‌کند که با بینش او مخالف هستند، ایستاده است.^{۲۲}

در حالی که دولت آمریکا و حامیان منطقه‌ای عراق می‌کوشند از فروش هرگونه سلاح و حتی لوازم مصرفی ساده به ایران جلوگیری کنند و هزینه هرگونه ارتباط اقتصادی با ایران را افزایش دهند، عراق بدون محدودیت با دولت‌های شرق و غرب روابط اقتصادی و تسلیحاتی فزاینده دارد.

روزنامه *وال استریت ژورنال* (چاپ آمریکا) در شماره امروز خود ضمن بررسی رقابت دو کشور کره شمالی و کره جنوبی در فروش سلاح به ایران، تهدیدات دولت آمریکا و متحدان

منطقه‌ای عراق علیه کره جنوبی را تشریح کرد. به نوشته این روزنامه، چندین سال است که کشورهای کره شمالی و کره جنوبی درگیر یک مسابقه وسیع تسلیحاتی هستند. رقابت آنها نه تنها در برقراری روابط با کشورهای افریقایی است، بلکه فروش سلاح به ایران را نیز دربرمی‌گیرد. کره جنوبی با مشارکت در این رقابت خود را در معرض خطر رویارویی با هم‌پیمانان عمده خود در واشنگتن قرار داده است. آمریکا در جنگ خلیج فارس به طرف جانب‌داری از عراق کشیده شده و از کره جنوبی و دیگر هم‌پیمانانش خواسته است که فروش سلاح‌های خود را به تهران متوقف سازند. کره جنوبی روابط خود را با عربستان - که در جنگ تحمیلی از عراق حمایت می‌کند - به مخاطره انداخته است. روابط سئول و بغداد هم که بسیار گرم است، در معرض خطر قرار دارد. شرکت‌های کره‌ای با هر دو کشور عراق و عربستان روابط بسیار نزدیکی دارند و فروش سلاح به ایران می‌تواند به این روابط آسیب بزند.

مطالبی که روزنامه *وال استریت ژورنال* در مورد میزان فروش سلاح از سوی کشورهای کره شمالی و جنوبی به ایران درج کرده بیانگر محدودیت‌های ایران در زمینه خریدهای تسلیحاتی و لوازم مورد نیاز جبهه‌های جنگ است. *وال استریت ژورنال* در این باره آورده است: «کره شمالی خیلی بیشتر از کره جنوبی به ایران سلاح فروخته است. ... یک منبع غیرکره‌ای تخمین می‌زند که کره شمالی ۴۰ درصد نیازهای تسلیحاتی ایران را تأمین می‌نماید که این نیازها شامل تانک، توپ، مسلسل، سلاح‌های ضد هوایی و مهمات می‌باشند.» به گفته یک منبع ژاپنی کره شمالی بیشتر سلاح‌های کوچک مانند قطعات توپ ۱۰۵ میلی‌متری به ایران فروخته است. به نوشته این روزنامه، آنچه کره جنوبی به ایران می‌فروشد هم نمی‌تواند سلاح‌های پیشرفته مانند موشک یا وسایل یدکی جت‌های جنگنده امریکایی باشد که ایران به شدت به آنها نیاز دارد. آمریکا اجازه نمی‌دهد که کره جنوبی تجهیزات مزبور و سلاح‌هایی را که با مجوز آمریکا در کره جنوبی تولید می‌شود، به ایران بفروشد.

این روزنامه در مورد فشارهای عربستان به کره جنوبی برای قطع همکاری با ایران نیز نوشته است: «عربستان عمیقاً نگران روابط کره با ایران است. سال گذشته، ایران خواهان خرید ۷۰۰ هزار اورکت نظامی از کره جنوبی شد و هواپیما برای تحویل آن فرستاد، ولی بعد از ۴ پرواز و دریافت ۳۰۰ هزار اورکت به دنبال اعتراض عربستان پروازها قطع گردید.»^{۲۳}

این درحالی است که امروز دولت عراق و چین یک قرارداد عمرانی امضا کردند. مبلغ این قرارداد ۱۹۲ میلیون دلار است و براساس آن، قرار است دولت چین کانال‌هایی را بر روی رودخانه فرات برای آبیاری مناطق وسیع مرکزی عراق احداث کند. خبرگزاری رویتر به نقل از خبرگزاری رسمی عراق اعلام کرد: «عبدالوهاب محمود وزیر آبیاری عراق، اولین سنگ ساختمان پروژه را بنا نهاده است.» با احداث این کانال‌ها علاوه بر آبیاری بخش وسیعی از زمین‌های مرکزی عراق، برق نیز تولید خواهد شد.^{۲۴}

منابع و مآخذ روزشمار ۱۳۶۳/۲/۱۲

۱. سند شماره ۱۷۳۴۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی قرارگاه کربلا (سپاه)، ۱۳۶۳/۲/۱۲.
۲. سند شماره ۸۱۷۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش وضعیت روزانه ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران (اداره سوم)، ۱۳۶۳/۲/۱۳، ص ۲.
۳. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۴۵، ۱۳۶۳/۲/۱۴، ص ۱۱، اهواز؛ و - خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۴۹، ۱۳۶۳/۲/۱۸، ص ۷، اهواز.
۴. سند شماره ۴۲۳۷۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۱۱ قرارگاه حمزه سیدالشهدا^(ع) به فرماندهی کل سپاه پاسداران، ۱۳۶۳/۲/۱۳، ص ۲.
۵. سند شماره ۳۷۲۸۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه شهید بروجردی به فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا^(ع)، ۱۳۶۳/۲/۱۷.
۶. سند شماره ۴۲۳۱۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش عملیاتی قرارگاه عملیاتی شمال غرب (رکن ۲) به معاونت عملیات و اطلاعات نزاجا، ۱۳۶۳/۲/۱۲، ص ۲؛ و - سند شماره ۱۵۰۱۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: شهربانی آذربایجان غربی به استانداری آذربایجان غربی، ۱۳۶۳/۲/۱۸.
۷. سند شماره ۳۷۲۸۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات ستاد منطقه ۱۱، ۱۳۶۳/۲/۱۹؛ و - سند شماره ۸۱۷۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره اطلاعات شاجا، ۱۳۶۳/۲/۱۵.
۸. سند شماره ۳۷۲۸۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه‌ای عملیاتی قرارگاه عملیاتی شمال غرب (رکن ۳)، شماره ۴۶، ۱۳۶۳/۲/۱۵، ص ۲.
۹. سند شماره ۳۷۲۸۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه‌ای اطلاعاتی قرارگاه عملیاتی شمال غرب (رکن ۲)، شماره ۲۵، ۱۳۶۳/۲/۲۰، ص ۴.
۱۰. سند شماره ۳۶۶۷۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی ناحیه سنندج به فرماندهی منطقه ۱۱ سپاه،
۱۱. سند شماره ۳۱۴۶۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ناحیه ژاندارمری کردستان (رکن ۲)، ۱۳۶۳/۲/۱۸، ص ۱.
۱۲. سند شماره ۳۱۵۱۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از باقیمانده لشکر ۲۸ (رکن ۲)، ۱۳۶۳/۲/۲۱.
۱۳. سند شماره ۴۵۳۶۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی کل سپاه به ریاست شورای عالی دفاع، ۱۳۶۳/۲/۱۲.
۱۴. سند شماره ۳۳۰۳۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد منطقه ۹ سپاه، ۱۳۶۳/۲/۳۱، ص ۱.
۱۵. سند شماره ۱۵۲۳۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی قرارگاه نوح نبی^(ع) سپاه، ۱۳۶۳/۲/۱۲.
۱۶. سند شماره ۴۴۳۶۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از وزارت امور خارجه به فرماندهی سپاه، ۱۳۶۳/۲/۱۹.
۱۷. سند شماره ۸۱۷۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام فرماندهی کل سپاه، ۱۳۶۳/۲/۱۳.
۱۸. سند شماره ۸۱۷۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از دفتر نمایندگی امام در سپاه، ۱۳۶۳/۲/۱۳.
۱۹. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۴۵، ۱۳۶۳/۲/۱۴، ص ۳۱، بحرین - خبرگزاری رویتر.
۲۰. همان، ص ۱۸، بن - خبرگزاری آلمان غربی.
۲۱. همان، صص ۱۷ - ۱۲، واشنگتن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۲/۱۳.
۲۲. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۴۶، ۱۳۶۳/۲/۱۵، صص ۵ - ۲، واشنگتن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۲/۱۴.
۲۳. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۴۵، ۱۳۶۳/۲/۱۴، صص ۱۹ و ۲۰، واشنگتن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۳/۲/۱۳.
۲۴. همان، ص ۳۱، بغداد - خبرگزاری رویتر.